

Redovisningskrav för kemiskt innehåll, 2024-1

Våra redovisningskrav

Byggvarubedömningens redovisningskrav för byggmaterial, varor och produkter, baseras på det så kallade eBVD-formatet; ett format för byggvarudeklarationer (BVD) vilket har arbetats fram av aktörer i branschen. Byggvarubedömningen har utformat vår redovisningsmall utifrån eBVD-formatet men vårt proaktiva arbete med att fasa ut kemikalier med potentiell risk för hälsa- och miljö gör att vi har ytterligare krav.

Material, vara, produkt och ämne

Vi använder ibland material som en övergripande beskrivning för olika typer av varor av olika material så som plast och metall. Lagstiftning skiljer på kemisk produkt och vara:

- En vara är ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion (definition enligt Reach, kapitel 2, artikel 33).
- En kemisk produkt är ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen (definition enligt 14 kapitlet, 2 §. miljöbalken (1998:808)).

Vad som är ett ämne definieras enligt Echa, den europeiska kemikaliemyndigheten som "ett kemiskt grundämne eller dess föreningar i sitt naturliga tillstånd eller som ett resultat av en tillverkningsprocess." Exempel på ämnen är pigment, koppar och metanol. (<https://echa.europa.eu/sv/support/substance-identification/what-is-a-substance>)

I vilken fas ska innehållet redovisas?

En vara/produkt bedöms som den levereras till exempelvis bygg- eller anläggningsarbetsplatsen. Om en annan mall än Byggvarubedömningens redovisningsmall används så måste den vara utformad för redovisning av vara/produkt vid leverans. Redovisnings av innehåll för kemiska produkter vilka ändrar sammansättning av innehåll efter inbyggnad, torkar/härdar, är alltså inte korrekt underlag för bedömning av kemiskt innehåll.

Hur ska kemiskt innehåll redovisas?

En bedömning baseras på en varas eller en kemisk produkts innehåll vid leverans där kemiskt innehåll angetts som viktprocent (vikt%) av hela varan:

- För nivån Accepteras respektive Rekommenderas ska klassificerade ämnen redovisas i underlaget enligt redovisningskrav, se: Tabell 1, Redovisningskrav för ingående ämnen.
- Egenklassificeringar ska anges i bedömningsunderlagets ämnesredovisning.
- Ämnen som inte berörs av egenskaper enligt Tabell 1 ska alltid redovisas när de förekommer i halter $\geq 2\%$.
- Ingående ämnen ska redovisas EG- och eller CAS-nummer i första hand. EG-nummer används för ämnen som används på EU-marknaden. Ett CAS-nummer (Chemical Abstracts Service number) är ett registreringsnummer för kemikalier.
 - Undantag görs för legeringar där legeringsnummer oftast krävs för korrekt redovisning av ämnesinnehåll, se längre ner i texten.

- För att ett innehåll ska anses vara fullständigt redovisat ska minst 98% av produkten vara deklarerad.
 - För att visa att ett ämne/flera ämnen inte uppfyller redovisningskraven i Tabell 1 och halten ligger under redovisningsnivån bör det redovisas med funktion, exempelvis: fyllmedel <2% eller lösningsmedel <2%.

Intervall

Innehåll kan anges i koncentrationsintervall och bedömningen görs då utifrån den halt som ger den strängaste bedömningen. Exempel på accepterade intervall är; ≤1%, 1–2,5%, 2,5–10%, 10–25%, 25–50%, 50–75% och 75–100%.

För kemiska produkter är halter som anges i säkerhetsdatabladet styrande, vilket betyder att det intervall som anges i en byggvarudeklaration måste omfatta det som lämnats i säkerhetsdatabladet.

Vad får man ha i samma bedömning?

En bedömning gäller ofta för en vara eller kemisk produkt. Men, en bedömning kan också göras för en produktserie/produktfamilj förutsatt att inkluderade artiklar omfattas av samma innehållsredovisning.

- Innehåll anges ofta i intervall. Bedömningen baseras då på den halt som ger den strängaste bedömningen.
- Oklassade ämnen som bidrar med <2%, och som skiljer sig åt mellan produkter i en serie kan omfattas av samma underlag och bedömning. Intervall angett som 0 - ≥2% accepteras alltså generellt inte för en produktserie.
- För kemiska produkter ska samtliga artiklar som inkluderas i en bedömning omfattas av samma säkerhetsdatablad och samtidigt uppfylla våra redovisningskrav.

Kemiska två- eller flerkomponentsprodukter

Alla komponenter som behövs för att slutprodukten ska uppnå sin funktion måste vara bedömda i Byggvarubedömningen. För två- eller flerkomponentsprodukter kräver varje komponent en egen bedömning och separata bedömningsunderlag. Undantag kan göras om produkterna förpackas på ett sätt som gör att de inte går att separera, då kan information för båda komponenter lämnas i samma säkerhetsdatablad förutsatt att det tydligt går att utläsa vilken information som hör till vilken komponent. Kriterier som hanterar frågor där komponenterna härdat bedöms utifrån den härdate produktens egenskaper, till exempel urlakning, avfall och emissioner.

Varor

Varor behandlade med kemiska produkter

Varor som behandlats med kemiska produkter är t.ex. impregnerat trä, ytbehandlade varor och liknande. Om den kemiska produkten utgör 2% eller mer av varans totala vikt ska ett säkerhetsdatablad bifogas för den kemiska produkten.

För impregnerat trä ska säkerhetsdatablad alltid bifogas.

Materialbeskrivningar

Här följer förtydliganden för vissa material, informationen är inte heltäckande utan är tänkt att förtydliga och ge stöd.

Legeringar

Legeringar ska redovisas med legeringsnummer (EN, SS), alternativt ska ingående ämnen över 0,01 % i legeringen redovisas. För ospecificerade legeringar görs följande antaganden om innehåll vilket kan komma att påverka bedömningsresultatet:

- Rostfritt stål, bedömningen baseras på att legeringen innehåller 10% nickel.
- Mässing, bedömningen baseras på att legeringen innehåller 3% bly.
- Aluminium, bedömningen baseras på att legeringen innehåller 1,5% bly.
- Brons, bedömningen baseras på att legeringen innehåller 3% bly.
- Zamak, bedömningen baseras på att legeringen innehåller 0,005% bly, 0,005% kadmium samt 0,02% nickel.

Byggvarubedömningen och Basta har kommit överens om att ett antal, vanligt förekommande legeringar ger bedömning Accepteras (motsvarande Basta-nivån. Se <https://byggvarubedomningen.se/bedomningar/dokument/> och förtydligande texter.

Plast

I alla plaster finns en typ av molekyl, polymer, som i sin tur är uppbyggd av monomerer. Plastmaterial ska redovisas med namn så att det framgår vilka monomerer som ingår, exempelvis Akrylnitril-Butadien-Styren (ABS) eller polyeten (PE). Polymerer redovisas med CAS- och/eller EU-nummer när det är möjligt. Modifierade polymerer behöver namnges så att det tydligt framgår vilka grupper som bildat polymer, det gäller exempelvis silan-/silyl-modifierade polymerer och fluorerade polymerer. Beskrivningar så som sampolymer och termoplast är alltså inte godkända.

Plaster innehåller olika typer av tillsatser/additiv vilka är tillsatta för att ge plaster olika egenskaper, exempelvis: fyllmedel, mjukgörare, flamskydd, pigment, stabilisatorer, smörjmedel, och antioxidanter. Vad och hur mycket som tillsätts varierar mellan plasttyp och användningsområde.

- *Observera* att plasters additiv är ämnen som ska redovisas enligt våra redovisningskrav, se Tabell 1, med CAS- och/eller EU-nummer. Det gäller även om polymeren i sig är oklassad och ingår i en sammansatt vara i halter under 2 vikt% om ett additiv ingår i halter över redovisningskravet.
- Från 2 september är stabilisatorer i plast undantagna, det uppmuntras att redovisa stabilisator i plasten men det är inte obligatoriskt. Detta undantag är tidsbegränsat 2 år och ska utvärderas igen hösten 2026.

Observera att för mindre plastdetaljer kan avstämning av innehåll av exempelvis mjukgörare komma att göras, det gäller exempelvis PVC där avstämning av eventuell mjukgörare alltid görs om information saknas.

Gummi

Gummi finns både naturligt och syntetiskt framställt. På samma sätt som plaster är gummimaterial uppbyggda av polymerer och olika typer av tillsatser/ämnena/additiv. Gummi ska redovisas så att det framgår vilka monomerer som bygger upp polymeren, exempelvis Eten-Propen-Diengummi (EPDM) och Styren-Butadiengummi (SBR) gummi. Additiv ska redovisas på samma sätt som för plaster.

- Lik som för plast gäller undantag för additivgruppen stabilisatorer 2 år, se punkten ovanför detta stycke.

Exempel på andra material som kan kräva förtydliganden

- Återvunnet glas där bly-innehåll behöver redovisas,
- Mineralull, glasull, glasfiber och dyl. där bindemedel och andra tillsatser ska redovisas,
- Betong där inslag av tillsatser som eventuella polymerer ska redovisas som separat ämnespost,
- Mineraliska fyllmedel, pigment, osv. där CAS/EU-nummer ska framgå,
- Asfalt/bitumen som redovisas $\geq 10\%$ kräver redovisning av PAH innehåll för möjlighet att kunna uppnå bedömning Rekommenderas,
- För kablar ska additiv som flamskyddsmedel och mjukgörare specificeras,
- För impregnerat/brandskyddat trä krävs bifogat säkerhetsdatablad för impregnerings/brandskyddsmedel,
- Expanderad polystyren (EPS), cellplast, antas alltid innehålla 2% pentan om inget annat anges. Observera att ingående flamskyddsmedel och andra additiv ska redovisas enligt redovisningskraven,
- Där en vara behandlats med en kemisk produkt som sedan fått härda efterfrågas säkerhetsdatablad för denna.

Tabell 1. Redovisningskrav för ingående ämnen. Observera att nedanstående enbart gäller redovisning av ämnesinnehåll, bedömningskriterierna i sin helhet finns att läsa på hemsidan (<https://byggvarubedomningen.se/dokument/>). Tabellen för redovisning mot nivå Accepteras följer kraven enligt eBVD med tillägg för krav gällande hormonstörande ämnen, nanomaterial, PFAS-ämnen, se nedan. **U** = Utfasning **R** = Riskminskning (enligt PRIO). I redovisningskraven är högsta haltgräns 2%, även om egenskapens haltgräns i kriterierna är högre, detta är för att alla ämnen $>2\%$ behöver redovisas.

Varje ingående ämne ska redovisas som vikt% av hela varan om den är lika med eller mer än nedanstående redovisningsgränser. Anges vikt% på komponentnivå måste även komponentens vikt% av hela varan framgå.

Klassificering/listning	Redovisningsgränser Accepteras	Redovisningsgränser Rekommenderas
Oklassificerade ämnen och material samt övriga klassificeringar som inte tas upp nedan	2%	2%

Cancerogent kategori 1A eller 1B (H350) U	0,1%	0,01%
Cancerogent kategori 2 (H351) R	1%	0,1%
Mutagent kategori 1A eller 1B (H340) U	0,1%	0,01%
Mutagent kategori 2 (H341) R	1%	0,1%
Reproduktionstoxiskt kategori 1A eller 1B (H360) U	0,3%	0,03%
Reproduktionstoxiskt kategori 2 (H361) R	2%	0,3%
Reproduktionstoxiskt effekter på eller via amning (H362) R	0,3%	0,03%
Hormonstörande ämnen enligt SIN-listan eller Kandidatförteckningen ^{1,2} U	0,1%	0,01%
Hormonstörande ämnen för människors hälsa, kategori 1 (EUH380) U	0,1%	0,01%
Hormonstörande ämnen för människors hälsa, kategori 2 (EUH381) R	1%	0,1%
Hormonstörande ämnen för miljön, kategori 1 (EH430) U	0,1%	0,01%
Hormonstörande ämnen för miljön, kategori 2 (EUH431) R	1%	0,1%
PBT ämnen (EUH440) U	0,1%	0,01%
vPvB ämnen (EUH441) U	0,1%	0,01%
PBT och/eller vPvB ämnen ^{3,4} U	0,1%	0,01%
Potentiella vPvB- och PBT-ämnen ³ R	1%	0,1%
PMT ämnen (EUH450) U	0,1%	0,01%
vPvM ämnen (EUH451) U	0,1%	0,01%
PMT och/eller vPvM ämnen ^{3,4} U	0,1%	0,01%
Ozonnedbrytande ämnen (EUH 059, H420) U	0,1%	0,01%
Luftvägssensibiliserande kategori 1A (H334) U	0,1%	0,01%

Luftvägssensibiliserande kategori 1 eller 1B (H334 fast ämne/vätska) U	1%	0,1%
Luftvägssensibiliserande kategori 1 eller 1B (H334 gas) U	0,2%	0,02%
Hudsensibiliserande kategori 1A (H317) U	0,1%	0,01%
Hudsensibiliserande kategori 1 eller 1B (H317) R	1%	0,1%
Akut toxicitet kategori 1 (H300, H310, H330, H301, H311 och/eller H331) H330 är R	0,1%	0,01%
Akut toxicitet kategori 2 (H300, H310, H330, H301, H311 och/eller H331) H330 är R	1%	0,1%
Akut toxicitet kategori 3 (H300, H310, H330, H301, H311 och/eller H331) H330 är R	2%	1%
Specifikt organtoxiskt vid enstaka exponering (STOT-SE) i kategori 1 (H370) R	1%	0,1%
Specifikt organtoxiskt vid upprepad exponering (STOT-RE) i kategori 1 (H372) R	1%	0,1%
Farligt för vattenmiljön, kategori akut 1 (H400)	2%	2%
Farligt för vattenmiljön, kategori kronisk 1 (H410) R	2%	0,25%
Farligt för vattenmiljön, kategori kronisk 2, 3, 4 (H411, H412, H413) H413 är R	2%	2%
Fluorerade växthusgaser U	0,1%	0,01%
Rena ämnen eller föreningar av bly (Pb) U	0,1%	0,01%
Rena ämnen eller föreningar av kvicksilver (Hg) U	Förening $\geq 2,5$ mg/kg samt eventuellt aktivt tillsatt kvicksilver ska alltid redovisas.	
Rena ämnen eller föreningar av kadmium (Cd) U	0,01%	0,001%
Kandidatförteckningen, ska redovisas på komponentnivå ⁴	0,1% (komponentnivå)	0,01% (komponentnivå)
Högfluorerade ämnen (PFAS) ⁵ U	PFAS-ämnen tillsatta för att uppnå en viss funktion ska redovisas.	
Nanomaterial ⁶	Nanomaterial tillsatta för att uppnå en viss funktion ska redovisas.	

Ämnen som omfattas av någon av ovan angivna klassificeringar men som även omfattas av specifik haltgräns enligt CLP.	Enligt specifik haltgräns om lägre än angett ovan	10 ggr lägre än specifik haltgräns
<p>Hänvisningar</p> <p>¹Chemsecs SIN-lista, EDC-ämnen https://sinsearch.chemsec.org/</p> <p>²Kandidatlistan, hormonstörande ämnen https://echa.europa.eu/sv/candidate-list-table</p> <p>³Ämnen som uppfyller kriterierna för enligt Kemikalieinspektionens PRIO https://www.kemi.se/prioguiden/start/prios-kriterier-for-utfasningsamnen-och-prioriterade-riskminskningsamnen</p> <p>⁴Ämnen upptagna på Kandidatlistan, https://echa.europa.eu/sv/candidate-list-table. För sammansatta varor ska ämnen på kandidatlistan enligt lagstiftningen redovisas på komponentnivå, information om detta finns t ex på KEMIs hemsida, https://www.kemi.se/lagar-och-regler/reach-forordningen/kandidatforteckningen</p> <p>⁵Enligt definitionen i PRIO: https://www.kemi.se/prioguiden/start/prios-kriterier-for-utfasningsamnen-och-prioriterade-riskminskningsamnen</p> <p>⁶Enligt Echas definition: https://euon.echa.europa.eu/sv/definition-of-nanomaterial</p> <p><i>Om ovanstående länkar inte fungerar kan det bero på att de har uppdaterats, vilket sker utanför Byggvarubedömningens kontroll. Uppdatering av icke fungerande länkar korrigeras så snart som möjligt efter det att de upptäckts.</i></p>		

Ämnen som inte får förekomma för Rekommenderas

För möjlighet till bedömning Rekommenderas avseende kemiskt innehåll får inte så kallade särskilt utpekade ämnen/ämnesgrupper finnas i produkten oavsett halt, se Tabell 2.

Tabell 2. Särskilt utpekade ämnen, får ej ha tillsatts i produkten under produktion eller bildas genom reaktion mellan ämnen i produkten för möjlighet till bedömning Rekommenderas.

Ämnesgrupp/ämne
Arsenik och dess föreningar ¹
Bromerade flamskyddsmedel
Högflourerade ämnen (PFAS)
Tennorganiska föreningar
Biocidprodukt applicerad på vara (ytbehandling) i syfte att ge en desinficerande eller antibakteriell effekt.

¹ Arsenik, eller arsenikförening, får inte ha tillsatts produkten. Eventuella föroreningar i använd råvara får inte överskrida 10 mg/kg. Haltgränsen är satt utifrån myndighetskrav på jordkvalitet så att produkter bedömda som Rekommenderas inte ska bidra till att höja bakgrundshalterna vid användning eller deponering (exempel; slam från reningsverk enligt 1998:944 §20). Samma haltgräns återfinns i Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning, KM, <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Fororenade-omraden/Riktvarder-for-fororenad-mark/>.